

РЕКОМЕНДАЦІЇ

з дослідження
«Карта проблем і рішень: досвід ВПО
та інституційні перспективи відновлення»

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Практичні рекомендації для органів влади:

На державному рівні:

- ◆ **деконструювати термін «ВПО» як ярлик «внутрішнього чужого».** На рівні державних комунікацій здійснити лінгвістичний перехід до терміна «вимушено переміщені особи». Слово «внутрішні» створює штучний поділ на «своїх» і «чужих» всередині країни;
- ◆ **інституціоналізувати «прожиту експертизу».** Залучати ВПО до розробки політик не як пасивних слухачів, а як експертів на етапі планування. Їхній унікальний адаптаційний досвід є державним ресурсом;
- ◆ **трансформувати універсальні програми.** Програми мають враховувати специфіку груп (наприклад, мешканців окупованих територій, для яких «відновлення» часто звучить як абстракція);
- ◆ **розробити протоколи інтенсивного економічного онбордингу ВПО** протягом перших 30 днів після переміщення;
- ◆ **посилити комунікаційну складову** програм та проєктів, що втілюються на користь вимушених переселенців;
- ◆ **забезпечити рівний доступ до програм для людей, які постраждали від війни як з 2022 року, так і з 2014.**

Аналітичний документ підготовлений в рамках ініціативи «Відбудова Сходу: діалог заради майбутнього», яку втілюють ГО «Східний варіант» у співпраці з ГО «Вікно Відновлення» у межах Проєкту «Імпульс», що реалізовується Міжнародним фондом «Відродження» та Фондом Східна Європа за фінансування Норвегії (Norad) та Швеції (Sida). Зміст документа не обов'язково відображає позицію Міжнародного фонду «Відродження», Фонду Східна Європа, Уряду Норвегії та Уряду Швеції.

На місцевому рівні:

- ♦ відходити від бінарної моделі «надавач послуг – отримувач допомоги» та формувати підхід, який враховує вразливість різних груп населення, що постраждали від війни. Він дозволить підтримувати ВПО як групу, що часто має додаткові втрати й ризики, але водночас не залишати поза увагою місцевих мешканців, які також відчувають наслідки війни;
- ♦ релокованим громадам — вживати заходів для збереження суб'єктності громади в евакуації для утримання ідентичності та кадрової тяглості;
- ♦ приймаючим громадам — надати Радам ВПО право дорадчого голосу при розподілі коштів на місцеві програми інтеграції; впроваджувати механізми оплати за професійну участь експертів-ВПО у консультативних органах; активніше залучати фахівців-ВПО до роботи з громадами походження;
- ♦ зробити ЦНАПи зрозумілими точками першого звернення для ВПО, де працівники мають не лише оформлювати документи, а й допомагати людині зорієнтуватися: надавати актуальну інформацію про доступні послуги, спрямовувати до відповідних установ і розміщувати матеріали громадських організацій із корисними контактами;
- ♦ запобігати дискримінації та булінгу дітей із родин ВПО у школах: навчати педагогів розпізнавати приховані прояви дискримінації й передбачати роботу з дитиною, батьками та класним середовищем.

Практичні рекомендації для громадських організацій:

- ♦ розвивати проекти, які створюють простір для горизонтальної взаємодії та діалогу як між самими ВПО, так і між ВПО та мешканцями приймаючих громад;
- ♦ активніше комунікувати для місцевих та особливо центральних медіа напрацювання та проекти, пов'язані з розв'язанням проблем ВПО, пропонувати власну експертну підтримку у створенні журналістських матеріалів;
- ♦ втілювати проекти, які сприятимуть зближенню бачень різних акторів: влади, ВПО, міжнародних донорів;
- ♦ враховувати ризики дискримінації та булінгу дітей із родин ВПО під час розробки освітніх проектів. Передбачати навчання педагогів, інформаційні матеріали та заходи, які допомагають розпізнавати приховані прояви дискримінації й працювати з дитиною, батьками та класним середовищем.

Практичні рекомендації для міжнародних структур:

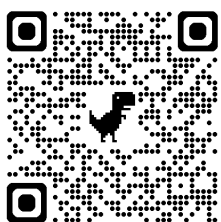
- ♦ надавати підтримку «діалоговим майданчикам» як інструменту зниження соціальної напруги;
- ♦ фінансувати програми, що допомагають ВПО вийти зі стану «замороженого планування» задля психосоціальної стабілізації;
- ♦ в економічній підтримці збільшувати частку фінансування на користь проєктів для досягнення самозарадності ВПО та продовжувати підтримку ініціатив, що довели свою ефективність.

Практичні рекомендації для медіа:

- ♦ під час створення контенту про ВПО, зокрема великих форматів, активніше залучати самих вимушених переселенців як співавторів чи консультантів;
- ♦ деконструювати міфи: спростовувати заголовки на кшталт «мільйонних компенсацій» та міфу про «середню виплату 10 000 грн»;
- ♦ збільшувати частку матеріалів у форматі журналістики рішень. Замінювати емоційні сюжети про «жертв» на практичні алгоритми: як отримати житло, як знайти роботу, як захистити права тощо;
- ♦ розвивати соціальну та біографічну журналістику про досвід ВПО. Створювати матеріали й серії публікацій за участі вимушених переселенців, які показують різні характери, професії, побут і життя в нових громадах – без ідеалізації та виокремлення ВПО в «особливу» спільноту.

Східний Варіант — це онлайн-видання про схід України. Журналістська команда — з Донецької та Луганської області. Медіа ексклюзивно, чесно та незалежно розповідає про найцікавіші події з життя регіону.

Вікно Відновлення — це незалежна медіамережа та платформа, що об'єднує понад 140 українських медіа, аналітичних центрів та громадських організацій для прозорого висвітлення процесів відбудови України.